

YOSHLAR VA ILM

Shamsiddinova Nurshoda Sirojiddin qizi

*Toshkent xalqaro moliyaviy boshqaruv va texnologiyalar universiteti Bakalavr 1-
kurs talabasi*

Email. shamsiddinovanurshoda1@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada yoshlar o'rtasidagi ilm fan darajasini oshirish, va ularni ilm fan va texnologiya sohasidagi qiziqishlarini o'rganish yanada ilimiy bo'lish uchun ularning asosiy maqsadlarini bilish va oldindan chora-tadbirlariga samarali yondashish haqida muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar. Yoshlar, Ilm fan, qiziqishlar, yoshlar salohiyati, ilmiy izlanish, ilmiy tadqiqot, ta'lim, yoshlarni qo'llab-quvvatlash.

МОЛОДЁЖЬ И НАУКА

Шамсиддинова Нуршода

*Ташкентский международный университет
финансового менеджмента и технологий*

Студентка 1 курса бакалавриата

Email. shamsiddinovanurshoda1@gmail.com

Аннотация. В статье мы говорим о повышении уровня науки среди молодежи, изучении ее интересов в области науки и техники, зная их основные цели и заранее принимая эффективные меры, чтобы стать более научными.

Ключевые слова. Молодежь, наука, интересы, молодежный потенциал, научные исследования, научные исследования, образование, поддержка 8964

YOUTH AND SCIENCE

Shamsiddinova Nurshoda

*Tashkent international financial management
and University of Technology*

Bachelor 1st year student

Shamsiddinova is the daughter of Nurshoda Sirojiddin

Email. shamsiddinovanurshoda1@gmail.com

Abstract. In article, we discuss about raising the level of science among young people, and studying their interests in the field of science and technology, knowing their main goals and taking effective measures in advance in order to become more scientific.

Key words. Youth, science, interests, youth potential, scientific research, scientific research, education, youth support.

Kirish.

So‘nggi yillarda respublikada ilmiy va innovatsion faoliyatni qo‘llab-quvvatlash, kadrlar tayyorlash tizimini isloh qilish bo‘yicha amaliy ishlar olib borilmoqda, iqtidorli yoshlarni nufuzli milliy hamda xalqaro olimpiadalar, musobaqalar va tanlovlarda salmoqli natijalarga erishishlari uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishga alohida e‘tibor qaratilmoqda.

Yoshlarning ijodiy, intellektual va tadbirkorlik salohiyatini ro‘yobga chiqarish, innovatsion g‘oyalar, loyihalar va texnologiyalarni ishlab chiqarishga joriy qilish, iqtidorli talabalar, yosh olimlar va tadbirkorlarning innovatsion faoliyatini rag‘batlantirish, ilm-fan, ta‘lim va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish uchun zarur shart-sharoitlar yaratilmoqda. Shu bilan birga, yosh iqtidor sohiblarini innovatsion tadbirkorlik sohasiga tizimli jalb qilish bo‘yicha olib borilayotgan ishlar samaradorligini oshirish, shu jumladan: iqtidorli yoshlarni ishbilarmonlar va yetakchi olimlar bilan hamkorlikda ish yuritishi uchun yagona tizim yaratish va shu asosda ilm-fan sohasida yosh kadrlar yetishtirish tizimining uzviyligini ta‘minlash; ishlab chiqarish sohasiga yuqori texnologiyalarni tatbiq etish va ilmiy tadqiqotlarga yoshlarni jalb etish hamda ilmiy-texnik va innovatsion loyihalarni amalga oshirish uchun platformalar yaratish talab etilmoqda. Iqtidorli yoshlarning tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlash borasida amalga oshirilayotgan ishlarni yanada jonlantirish, mamlakat ilm-fanining xalqaro miqyosdagi raqobatbardoshligini ta‘minlash, mavjud ilmiy maktablar salohiyatini yanada mustahkamlash hamda ularning innovatsion salohiyatini rivojlantirish maqsadida. Yoshlar akademiyasiga o‘zlarining innovatsion loyihalari va g‘oyalariga ega iqtidorli yoshlar va talabalar, 40 yoshgacha bo‘lgan olimlar va tadbirkorlardan tashkil topgan jamoalarni tanlov asosida qabul qilish to‘g‘risidagi taklifiga rozilik berilsin. Belgilansinki, Yoshlar akademiyasining jamoalari a‘zolari Yoshlar akademiyasi a‘zolari hisoblanadi.¹

Yoshlar akademiyasining asosiy vazifalari etib quyidagilar belgilansin: davlat va xo‘jalik boshqaruvi organlari, ilmiy-tadqiqot va ta‘lim muassasalari bilan hamkorlikda

¹ O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, PQ-4433-сон 30.08.2019. Yoshlarni ilm-fan sohasiga jalb etish va ularning tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida

yoshlarni ijodiy, intellektual va tadbirkorlik salohiyatini oshirish; iqtidorli va tashabbuskor yoshlar bo'yicha yagona ma'lumotlar bazasini shakllantirish va muntazam yangilab borish hamda ularni mamlakatning yetakchi olimlari va ishbiarmonlari bilan hamkorligini ta'minlash; ilmiy-tadqiqotlarni bajarish ishtiyoqiga ega iqtidorli yoshlarni qo'llab-quvvatlash, amaliy va innovatsion tadqiqotlarni olib borishlariga imkon yaratish, yangi avlod yosh olimlarini tayyorlash bo'yicha tizimli ishlarni amalga oshirish; yosh olimlar tomonidan aniq vazifalarni hal etishga, ichki va tashqi bozorlarda talab yuqori bo'lgan ilg'or texnologik ishlanmalarni ishlab chiqishga qulay.²

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili.

Amir Temur davrida ilm-fanning taraqqiy etishiga ta'sir ko'rsatgan omillar haqida gapirar ekanmiz, birinchi navbatda, Sohibqironning mamlakatda qat'iy tartib o'rnatishga erishganini har bir ishni, shu jumladan, ilm va ta'lim ishlarini belgilangan qonun va qoidalarga muvofiq amalga oshirganini, bu qonun-qoidalarni esa saltanatdagi kishilarning turli xil toifalari bilan bog'lab tuzganini ta'kidlab o'tish zarur. Bu haqda "Temur tuzuklari" da quyidagi so'zlar bitilgan: "Saltanatim martabasiga zebu ziynat berdim. Saltanatimni o'n ikki toifaga bo'lib, ularga tayangan holda ish yurgizdim. Saltanatim qonun-qoidalarini ham ana shu o'n ikki toifaga bog'lab tuzdim". Amir Temurning ulamo, fuzalo, fozillar toifasiga (birinchi toifa) alohida e'tibor bergani, ularni o'ziga yaqinlashtirishga harakat qilgani, davlat miqyosida amalga oshiriladigan tadbirlarni belgilash, muhim qarorlar qabul qilishdan avval kengashlar chaqirib, ular bilan maslahatlashgani Sohibqironning ilm-fan ahliga katta ishonch bildirganligidan dalolat beradi. Temur kengashib, maslahatlashib o'tkazilgan tadbir sanoqsiz lashkar o'z qizlik qilgan kuchni yengishga imkon beradi, deb hisoblagan. Ana shuning uchun ham u olimlar va ruhoniylargamurojaat qilib, ulardan mamlakatni boshqarishda o'z maslahatlari bilan yordam berishlarini so'ragan. Bu jihatdan Sharafiddin Ali Yazdiyning "Zafarnoma" kitobi berilgan Amir Temurning yangidan bunyod etilgan Boilkan shahrida olim fuzalolar bilan o'tkazgan kengashi haqidagi ma'lumot diqqatga sazovordir. Bu kengashdagi nutqida u shunday degan: "Fan va dinning mashhur kishilari o'z maslahatlari bilan podshohlarga yordam berib kelganlar. Sizlar esa menga nisbatan bunday qilmayapsizlar. Mening maqsadim, mamlakatda adolat o'rnatish, tartib va tinchlikni mustahkamlash, fuqaroning turmushini yaxshilash, yurtimizda qurilishni kuchaytirish, davlatimizni rivojlantirishdir. Sizlar bu ishlarni amalga oshirishda menga o'z maslahatlaringiz bilan ko'maklashishlaringiz kerak". Amir

² <https://lex.uz/docs/-4494504>

Temurning ilm-fan ahliga bo‘lgan munosabati davlatni idora qilish, saltanat saroyida o‘tirish, maoshlar tayinlash va shu kabilar tuzuklarda alohida qayd qilingan.³

XV asrda Sohiqiron Amir Temur asoslagan va uning munosib avlodlari davom ettirgan muhtasham saltanat yurtimizda ikkinchi Uyg‘onish, ya’ni ikkinchi Rennessans davrini boshlab berdi”. Shavkat Mirziyoyev. “Biz Yangi O‘zbekistonni barpo etish va Uchinchi Rennessans poydevorini yaratishda ziyolilarimizga katta ishonch bilan qaraymiz” . Bu fikrlar Prezident Shavkat Mirziyoevning “Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi” kitobidan iqtibos olindi.

Taniqli adabiyotshunos Burobiya Rajabovanning 2022-yili “Fan” nashriyotida chop etilgan “Temuriylar Rennessansi va “Boburnoma” monografiyasi qo‘limga yetib kelganida, dastavval, Yurtboshimizning ana shu e’tirofi o‘yimdan kechdi. Davlatimiz rahbari doimo ziyoli, olim, ijodkor insonlar bilan suhbatlashishga intilishlari va bunday muloqotlarni yuksak qadrlashlariga ko‘p bor guvoh bo‘lganman. Chunki, Prezidentimizning ishonchu inonchlariga ko‘ra, “olimlik – Alloh nuri tajassum etgan ulug‘ bir martaba. Bu martabadan jamiyatning butun vujudiga ziyo taraladi”. Buyuk ajdodimiz Amir Temur o‘zining 35 yillik temuriylar saltanatidagi hukmronligi davrida o‘z avlodlari bo‘lgan shahzodalarga munosib ravishda davlat boshqaruvidagi idora usullari, harbiy san‘at va ilm-fanning deyarli barcha sohalari doirasida ta’lim-tarbiya olishlariga bosh-qosh bo‘lgan. Amir Temurdan so‘ng, uning munosib vorisi sifatida saltanatni 40 yil idora etgan Mirzo Ulug‘bek hukmronligi davrida uzoq vaqt Movarounnahrda siyosiy tinchlik hukm surgan. Shu sababli bu davrda mamlakat madaniy hayoti, xususan, ilm-fan, ta’lim tizimi va bunyodkorlik ishlari taraqqiy etgan.⁴

Tadqiqot metodologiyasi. Maqolamizda yoshlar va ilm fanni yanada rivojlantirish ular o‘rtasida xar hil musobaqalar o‘tkazish,ularni ilmiy faoliyat tomonidan rag‘batlantirish va ilmiy ishlar olib borishga tayyorlash, o‘zgacha fikrlash va tahlil qilish ko‘nikmalarini shakllantirishga qaratilgan.Xususan maqolada kuzatish,eksperiment,keys-ctadi,savolnoma,etnografik, arxiv va tadqiqot usullaridan foydalanadi.

Xulosa va takliflar. Hozirgi kunda mamlakatimizda olib borilayotgan katta o‘zgarishlar ilm fan uchun va yoshlarimizni kelajakda yaxshi kadrlar bo‘lib yitishishi . Ilm-fan va texnologiyalarning jadal rivojlanishi, global dunyoda raqobatning ortishi sharoitida har bir davlat va jamiyatning bu jarayonda raqobatbardoshligi yoshlarning

³ yoshlar va ilm - Академия Google
https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=yoshlar+va+ilm+&btnG=#d=gs_qabs&t=1739726546647&u=%23p%3DH_6dGwfIyWQJ3

⁴ Karimov I. Asosiy vazifamiz -Vatanimiz taraqqiyoti va xalqimiz farovonligini yanada yuksaltirish - Toshkent Uzbekistan,2010 y

intellektual rivoji hamda ularning iste'dodi va qobiliyatlarini to'liq amalga oshirishga e'tibor berishga bog'liq bo'ladi. Shuning uchun bu masala har doim davlatlarning uzoq muddatli rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan barcha strategiyalarda aks ettirilgan. O'zbekiston Respublikasining 2017-2021 yillarda rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishlari bo'yicha Harakatlar strategiyasi ham bu borada istisno bo'lmadi. Unda alohida bo'lim davlatning yoshlar siyosatini takomillashtirishga bag'ishlangan. U O'zbekistonning 10 million fuqarosi yoki mamlakat aholisining 31 foizini tashkil etuvchi yoshlarga nisbatan davlat siyosatining samaradorligini oshirishga qaratilgan bir qator ustuvor vazifalarni qamrab oladi.

Shu nuqtai nazardan, O'zbekiston Yoshlar Ittifoqini tashkil etish zarurati hayotning o'zi tomonidan belgilab qo'yildi, u tashkilotdan yoshlar hayotidagi eng dolzarb masalalarni hal qilishni talab etadi, ayniqsa uyushmagan yoshlar hayotda o'z o'rnini topishi uchun munosib sharoitlar yaratish, yoshlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash, kasb-hunarga yo'naltirish va bandligini ta'minlash, ularning tashabbuslarini rag'batlantirish shular jumlasidan. O'zbekiston Yoshlar Ittifoqi tashkil etilgan kun - 30 iyunni Yoshlar kuni sifatida e'lon qilinishi ham juda ramziydir. Sababi ushbu Ittifoq davlat organlari, nodavlat notijorat tashkilotlar va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlari bilan davlatning yoshlar siyosatini amalga oshirishda samarali faoliyatni ta'minlaydigan, «Yoshlar - kelajak quruvchisi» shiori ostida professional faoliyatni amalga oshiradigan tuzilmaga aylanadi. Bizning fikrcha, ushbu shior shubhasiz tasodifan tanlanmagan - u O'zbekiston prezidentining davlatning rivojlanish istiqbollari haqidagi strategiyasida prinsipial yondashuvini ifodalaydi. Shavkat Mirziyoyev asosiy e'tiborni yoshlarga qaratmoqda. Bu O'zbekiston rahbari tomonidan O'zbekiston prezidenti Devonida yoshlar siyosati masalalari Xizmat tashkil etilgani bilan ham isbotlanadi. Xizmatga prezidentning yoshlar siyosati masalalari bo'yicha Davlat maslahatchisi – O'zbekiston Yoshlar ittifoqi Markaziy kengashi raisi rahbarlik qiladi. Bu shuni anglatadiki, yoshlar muammosi doimo mamlakat prezidentining diqqat markazida bo'ladi.⁵

Shuni ta'kidlash kerakki, zaruriy moddiy resurslar bilan qo'llab-quvvatlanmasa, tashkilot faoliyatidan biron bir natijani kutish mumkin emas. Shu munosabat bilan, O'zbekiston Yoshlar ittifoqining Rivojlanish jamg'armasiga kichik biznes sub'yektlari uchun yagona soliq to'lovining hisoblangan miqdoridan 8 foizi o'tkazib beriladi.

⁵ Shavkat Mirziyoyev asosiy e'tiborni yoshlarga qaratmoqda
<https://kun.uz/news/2017/10/10/savkat-mirzиеev-asosij-etiborni-eslarga-karatmokda?q=%2Fuz%2Fnews%2F2017%2F10%2F10%2Fsavkat-mirzиеev-asosij-etiborni-eslarga-karatmokda>

O'zbekiston Yoshlar ittifoqi qoshida turli predmetlar, jumladan xorijiy tillar, dasturlashtirish va tadbirkorlik asoslari bo'yicha ta'lim berish maqsadida tashkil etiluvchi sho'ba korxonalar 10 yil muddatga barcha turdagi soliqlardan ozod qilinadi. Shu bilan birga, ushbu imtiyozlar natijasida korxonaning tasarrufida qolgan mablag'larning 20 foizi O'zbekiston Yoshlar ittifoqini rivojlantirish jamg'armasiga o'tkaziladi. Yaratilgan sharoitdan foydalanib, O'zbekiston Yoshlar Ittifoqi mamlakatning kelajagini belgilaydigan yosh kuchni shakllantira boshladi. Shu maqsadda Ittifoq turli yoshlar uyushmalarini, ijtimoiy va psixologik yordam ko'rsatish markazlarini yaratmoqda hamda bir qator yirik tadbirlarni o'tkazmoqda. Bundan tashqari, Ittifoq chet elda ta'lim olish yoki mehnat faoliyatini olib borish maqsadida bo'lib turgan O'zbekiston yoshlarining manfaatlari va muammolarini o'rganishga kirishdi. Tashkilot shuningdek yoshlar bilan ishlash bo'yicha eng yaxshi tajribalarni o'rganishga imkon beradigan xalqaro yoshlar tashkilotlari va xorijiy davlatlarning shunga o'xshash tashkilotlari bilan hamkorlik o'rnatish uchun chora-tadbirlar ko'rmoqda. Shu maqsadda, Yoshlar ittifoqi vakillari shu yilning avgust oyida Xitoyga, sentabr oyida Qozog'istonga tashrif buyurdilar. Yaqin kelajakda bunday tashriflar Rossiya, Koreya Respublikasi, Germaniya va boshqa mamlakatlarga rejalashtirilgan. Ta'kidlash joizki, mamlakatda ijtimoiy-siyosiy hayotda yoshlarning faolligini rag'batlantirishga qaratilgan qator aniq chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Xususan, internetda juda yosh, biroq istiqbolli kadrlar bo'lgan yoshlarning yuqori lavozimlarga tayinlangani keng muhokama qilindi. Toshkentdagi Singapur menejmentni rivojlantirish institutining 22 yoshli bitiruvchisi Alisher Sa'dullayev xalq ta'limi vazirining o'rinbosari, Toshkentdagi Turin politexnika universitetining 25 yoshli bitiruvchisi Olimjon To'ychiyev esa Fan va texnologiyalar bo'yicha agentlik bosh direktorining o'rinbosari etib tayinlandi. Lavozimga tayinlanganidan so'ng Alisher Sa'dullayev mahalliy ommaviy axborot vositalariga bergan intervyusida mamlakat prezidenti ushbu lavozimga yoshlar vakilini bekorga tayinlamaganini, davlat rahbari bunday qaror bilan yoshlarni jasoratga, fikrlarini ochiq ifoda etishga chaqirmoqchi ekani haqida ma'lum qildi. Yosh amaldornin fikri Shavkat Mirziyoyevning yosh avlodni o'zini o'zi anglashi uchun ma'naviy jihatdan rag'batlantirish istagida ekanidan yorqin dalolat beradi.

Yana bir muhim qadam - yoshlar hayoti voqealarini sifatli va o'z vaqtida yoritadigan platformaga aylangan Yoshlar press-klubining ishga tushirilishi bo'ldi. Bu yerda yoshlar masalalarini konstruktiv muhokama qilish uchun davlat organlari vakillari, ekspertlar jamoasi va ommaviy axborot vositalari o'rtasida ochiq muloqot bo'lib o'tadi. Ushbu platforma yoshlarning mamlakat ijtimoiy-siyosiy hayotidagi faolligini oshirishga xizmat qiladi. Yaqinda O'zbekistonda tashkil etilgan Yoshlar muammolarini

o'rganish va O'zbekiston Respublikasi prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasida istiqbolli kadrlarni tayyorlash institutini ham yoshlar uchun «Ijtimoiy lift» sifatida atash mumkin. Bunga asos sifatida shuni aytish mumkinki, Institutga davlat hokimiyati organlari, jamoat tashkilotlarida istiqbolli yosh kadrlar ma'lumot bazasini shakllantirish, ularning professional rivojlanish tizimi monitoringi tashkil etish, ushbu kadrlarni boshqaruv lavozimlariga ilgari surish bo'yicha takliflarni tayyorlash, shuningdek, davlat hokimiyati, davlat va xo'jalik boshqaruvi organlari, jamoat tashkilotlarining yosh istiqbolli kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish bo'yicha o'quv kurslarini tashkil etish kabi vazifalar yuklangan.

Xulosa qilib aytganidek, yuqorida aytib o'tilganlar O'zbekistonda yoshlarning ijtimoiy va siyosiy hayotdagi o'rnini kuchaytirish bo'yicha yo'nalish belgilanganini aytish imkonini beradi. Shu bo'yicha davlat va yoshlar tashkilotlaridan yoshlar tashabbuslarini to'liq qo'llab-quvvatlashga alohida e'tibor berilmoqda. Bunga tayanib, O'zbekistonning rivojlanishidagi yangi bosqichda yoshlar alohida o'rin tutishini ta'kidlash mumkin.⁶

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

- 1.O'zbekiston Respublikasi Prizedentining "Kitob maxsulotlarini chop etish va tarqatish tizimini rivojlantirish, kitob mutolasi va kitobxonlik madaniyatini oshirish hamda targ'ibot qilish bo'yicha komissiya tuzish to'g'risidagi farmoyishi. 2017yil 12yanvarda[http://uza.uz/oz/documents/kitobma-sulotlarini-chop-etish-va-tar-atish-tizimini-rivoz\[h-12-01-2017](http://uza.uz/oz/documents/kitobma-sulotlarini-chop-etish-va-tar-atish-tizimini-rivoz[h-12-01-2017)
- 2.Karimov I. Asosiy vazifamiz -Vatanimiz taraqqiyoti va xalqimiz farovonligini yanada yuksaltirish -Toshkent Uzbekistan,2010 y
- 3.Shavkat Mirziyoyev asosiy e'tiborni yoshlarga qaratmoqda
<https://kun.uz/news/2017/10/10/savkat-mirzieev-asosij-etiborni-eslarga-karatmokda?q=%2Fuz%2Fnews%2F2017%2F10%2F10%2Fsavkat-mirzieev-asosij-etiborni-eslarga-karatmokda>
4. Karimov I. Asosiy vazifamiz -Vatanimiz taraqqiyoti va xalqimiz farovonligini yanada yuksaltirish -Toshkent Uzbekistan,2010 y
5. Islom Karimov . Yuksak ma'naviyat -yengilmas kuch Toshkent "Ma'naviyat"
6. Irisov.A Xakim ibn sino hayot va ijod- T.Uzbekistan,1992,

⁶ Shavkat Mirziyoyev asosiy e'tiborni yoshlarga qaratmoqda
<https://kun.uz/news/2017/10/10/savkat-mirzieev-asosij-etiborni-eslarga-karatmokda?q=%2Fuz%2Fnews%2F2017%2F10%2F10%2Fsavkat-mirzieev-asosij-etiborni-eslarga-karatmokda>

7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining " Kitob mahsulotlarini chop etish va tarqatish tizimini rivojlantirish, kitob mutolaasi va kitobxonlik madaniyatini oshirish hamda ta'limobod qilish bo'yicha komissiya tuzish to'g'risidagi" farmoyishi. 2017yil 12yanvar

[http://uza.uz/oz/documents/kitobma-sulotlarini-chop-etish-va-tar-atish-tizimini-rivoz\[h-12-01-2017](http://uza.uz/oz/documents/kitobma-sulotlarini-chop-etish-va-tar-atish-tizimini-rivoz[h-12-01-2017)

8. Искандарова, С., & Султонова, С. Х. (2024). РОЛЬ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ В ЖИЗНИ МОЛОДЁЖИ. *THEORY AND ANALYTICAL ASPECTS OF RECENT RESEARCH*, 3(26), 155-159.

9. Ханазарова, С., & Султонова, С. Х. (2023). Мотивация на уроках русского языка. *Sustainability of education, socio-economic science theory*, 1(10), 8-12.

10. Хакимова, Г. Т. (2024). ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ: АКТУАЛЬНОСТЬ И ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ. *Science and innovation*, 3(Special Issue 19), 616-622.